

Галуга Іван,
студент 1 курсу ОС «Магістр»
спеціальності 073 «Менеджмент»
Науковий керівник: **Чикуркова А.Д.,**
д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту,
публічного управління та адміністрування
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

ПОНЯТТЯ І СУТНІСТЬ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ В УПРАВЛІННІ ОРГАНІЗАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ

Розвиток будь-якої системи, зокрема і економічної, багато в чому залежить від управління. Щоб управління було ефективним, воно повинне ґрунтуватися на наукових підходах: системному, логічному, комплексному, глобальному, інтеграційному, відтворювально-еволюційному, структурному, директивному, ситуаційному [1, с. 58-94]. Усі названі підходи можуть бути застосовані при формуванні генеральної стратегії підприємства. Однак, саме системний підхід є головним у створенні методологічної бази стратегічного управління підприємством в цілому.

Системний підхід – це методологія дослідження об'єктів як систем. Система включає дві складові: 1) зовнішнє оточення, що включає вхід, вихід системи, зв'язок з зовнішнім середовищем, зворотний зв'язок; 2) внутрішня структура – сукупність взаємопов'язаних компонентів, що забезпечують процес впливу суб'єкта управління на об'єкт, переробку входу в вихід і досягнення цілей системи (рис. 1).

Управління організаційним розвитком підприємств з використанням системного підходу дає змогу здійснити аналіз різних за своєю природою і складністю об'єктів з єдиної точки зору, виявити при цьому найважливіші

характерні риси функціонування системи і врахувати найбільш істотні фактори, що впливають на її розвиток.

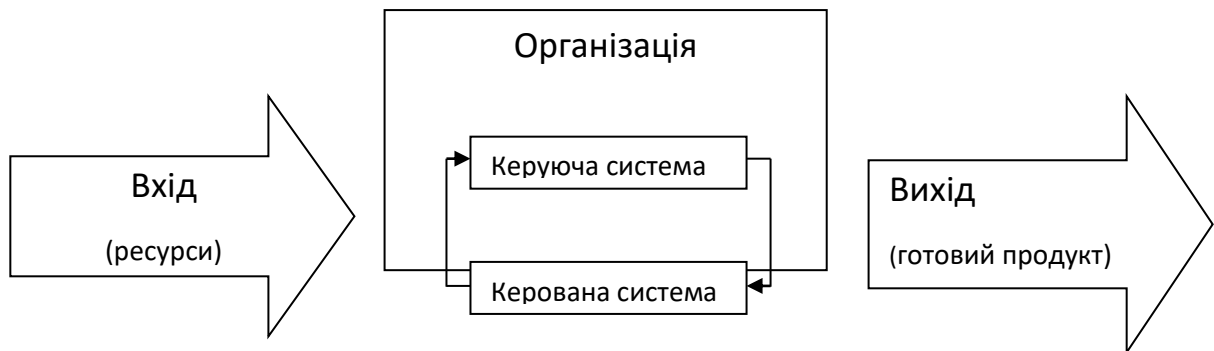

Рис 1. Система організації

*Складено автором на основі [2, с.34].

Управління організаційним розвитком підприємств нерозривно пов'язане зі зміною обставин і умов, що зумовлює застосування ситуаційного підходу.

Визначаючи послідовність процедур у процесі управління організаційним розвитком підприємств, ситуаційний підхід враховує як конкретні особливості на фіксований момент часу, так і динаміку змін у певному інтервалі часу.

Завдяки ситуаційному підходу можна розширити базу знань менеджерів для прийняття стратегічних рішень шляхом творчого транспортування позитивного управлінського досвіду за методом аналогії.

Особливості ситуаційного підходу мають враховуватися під час здійснення підпроцесів стратегічного управління. По-перше, унікальність ситуаційного підходу дає змогу застосувати його у визначенні та реалізації стратегії для кожного конкретного суб'єкта господарювання, оскільки кожен із них неповторний і відрізняється від інших.

По-друге, така особливість ситуаційного підходу, як необов'язковість формалізованої мети, цілком підходить до визначення місії й стратегічних цілей, оскільки місія і стратегічні цілі мають якісний характер і слабоструктуровані.

По-третє, динамічна зміна ситуацій в середовищі підприємства утруднює постановку і розв'язання завдань оптимізації. У стратегічному управлінні стверджувати, що вироблена стратегія оптимальна, не має сенсу, тому що стратегія – це напрям розвитку, розрахований на перспективу, і тому те, що тепер здається оптимальним, через тривалий час може не бути таким.

По-четверте, застосування ситуаційного підходу до динамічної зміни ситуацій цілком характерне для стратегічного управління. Це пов'язане як із внутрішнім, так і з зовнішнім середовищами суб'єкта господарювання, які володіють об'єктивною здатністю до постійних змін.

По-п'яте, така особливість ситуаційного підходу, як наявність свободи волевиявлення, характерна для стратегічного управління, бо і стратегічним аналізом, і визначенням місії та цілей, а також прийняттям рішень щодо вибору стратегії та їх виконанням займаються менеджери, котрі мають власні інтереси й цілі та здатні діяти на власний розсуд.

Перелічені особливості ситуаційного підходу дають змогу сформувати стратегію будь-якого суб'єкта господарювання з максимальним наближенням до ситуацій, що складаються на ринку його діяльності.

Як відомо, ринкова концепція управління ґрунтується на тому, що суб'єкти господарювання є повністю самостійними й незалежними в правовому та економічному відношеннях від органів державної влади й управління. Господарська діяльність комерційних організацій регламентується лише чинним законодавством і договірними відносинами зі своїми контрагентами, і управлінські рішення вони приймають на основі ринкових механізмів регулювання господарських процесів [4, с. 9].

Отже, управління організаційним розвитком підприємств з використанням системного підходу дає змогу здійснити аналіз різних за своєю природою і складністю об'єктів з єдиної точки зору, виявити при цьому найважливіші характерні риси функціонування системи і врахувати найбільш істотні фактори, що впливають на її розвиток. При цьому передбачається підпорядкованість цілей і результатів підсистем загальносистемній цілі. Твердження, що розробка

стратегії підприємства має здійснюватись з урахуванням системного підходу до управління підприємством, ґрунтується на таких двох положеннях. По-перше, стратегія – це складова науково керованого процесу розв’язання проблем підприємства у різних сферах діяльності (фінансової, маркетингової тощо). По-друге, підприємство – це соціально-економічна система, яку характеризують такі риси розвитку, як комплексність проблем і необхідність їх вивчення в єдності, підвищення складності об’єктів взаємодії, динамічності ситуацій, необхідність прогнозування майбутніх потреб в ресурсах.

Список використаних джерел

1. Ансофф И. Стратегическое управление: сокр.пер.сангл./науч.ред. и авт.предисл. Л.И.Евенко. М.: Экономика, 1989. 519 с.
2. Дмитренко Г.А. Стратегічний менеджмент: цільове управління персоналом організації: [Навч. Посібник]. К.: МАУП, 1998. с. 188.
3. Забродська Л.Д. Стратегічне управління: реалізація стратегії: [Навч. Посібник]. Харків: Консум, 2004. с. 208.
4. Чикуркова А.Д., Белко І.А. Планування як складова стратегічного управління розвитком підприємств. Науково-економічний розвиток: менеджмент, фінанси та аудит: Матеріали міжнар. наук.–практ. конф. (м. Київ, 24-25 липня 2015 року). К. : ГО «Київський економічний науковий центр», 2015. Ч.2. С. 9-12.